

SPIS SØNDERBALLE

Om Spis Sønderballe

I Sønderballe mødes vi om interessen for naturen, landskabet, planter - og det at høste naturens madkammer. I perioden 2015 - 2016 har en gruppe lokalfolk sat bænke op ved udkigspunkter. Og så har vi plantet og passet et antal frugttræer langs stier og veje i ejerlavet. Alt sammen til glæde for os selv og alle turister der færdes i området hvert år.

Landskabet

Vores område rummer mange kvaliteter. Kysten, skove, søer og vandhuller samt variationen i landbruget byder sammen med et spændende bakket terræn, og en hyggelig gammel gårdlandsby på mange oplevelser i landskabet. Kystlandskabet er langt overvejende præget af en uberørthed og en naturtilstand, der står i stor kontrast til det landbrugslandskab, der karakteriserer Haderslev kommune. Ved kysterne kan vi opleve naturens dynamiske processer omdanne skrænter og strande uden menneskets indgriben. Kysterne ved Sønderballe er udpræget ubeboede på nær campingområderne ved Sønderballe Strand og Gåsevig Strand, samt sommerhusområdet ved Sønderballe Strand.

Spiselige planter

Langs den afmærkede rute finder du i sæsonen mange spiselige planter, der hører til vores lerede jord og kysten. Du finder brombær i august, slåen og hasselnødder i oktober og mange spiselige urter langs stranden.

Über Iss Süderballig

In Süderballig versammeln wir uns um das Interesse für Natur, Landschaft, Pflanzen und dem Ernten der Esskammer der Natur. Im Zeitraum 2015-2016 hat eine Bürgergruppe Bänke an Aussichtspunkten aufgestellt. Und wir haben viele Obstbäume gepflanzt und gepflegt an Wegen und Straßen im Gebiet unserer Eigentümergemeinschaft. Alles zur Freude von uns selbst und allen. Touristen, die jedes Jahr in der Gegend unterwegs sind.

Die Landschaft

Unser Gegend hat viele Qualitäten. Die Küste, Wälder, Seen und Wasserläufe, sowie die Variationen in der Landwirtschaft bieten zusammen mit einem spannenden hügeligen Gelände und einem gemütlichen altem Bauernhofdorf viele Erlebnisse in der Landschaft. Die Küstenlandschaft ist überwiegend von einer Unberührtheit und einem Naturzustand geprägt, im starken Kontrast zur Landwirtschaftslandschaft, die die Gemeinde Hadersleben charakterisiert. An den Küsten können wir erleben, wie die Natur durch dynamische Prozesse Steilküsten und Strände verändert ohne menschliches Eingreifen. Die Küsten in Süderballig sind ausgeprägt unbewohnt, bis auf die Campingplätze am Süderballiger Strand und Gåsevig Strand, sowie dem Sommerhausgebiet am Süderballiger Strand.

Essbare Pflanzen

Entlang der markierten Rute findest du in der Saison viele essbare Pflanzen die heimisch sind auf unseren lehmigen Böden und Küsten. Du findest Brombeeren im August, Schlehen und Haselnüsse im Oktober und viele essbare Kräuter am Strand.

Frugttræer og bænke i landskabet Obstbäume und Bänke in der Landschaft

LEAVE ONLY
FOOTPRINTS

- 1 Blomme, kvæde, kvædepærer og rosinblomme. Plum, quince, quincepear and raisinplum. Pflaume, quitte, quittebirne und rosinpflaume.
- 2 Pærer, abrikos, fersken, sort morbær og figen. Pear, abricot, peach, black mulberries and fig. Birne, aprikose, pfirsich, schwarz maulbeeren und feige.
- 3 Bærmissel, æbler, kirsebær, bukketorn og aronia. Juneberry, apple, cherry, wolfberry and aronia. Bærmissel, apfel, kirschen bocksdom und aronia.
- 4 Forskellige pæresorter og æblesorter. Different sorts of pear and apple. Verschiedene birnensorten und apfelsorten.
- 5 Spiselig tjorn - 'Bellana' og Zbigniew'. Edible thorn - 'Bellana' and Zbigniew'. Essige Hagedorn - 'Bellana' and Zbigniew'.
- 6 Hjertenødder, valnødder, hasselnødder og spise kastanjer. Heart nuts, walnuts, hazelnuts and edible chestnuts. Herznuss, walnuss, haselnuss und kastanie.

Placering	Art / Species / Spezies	Sort	Blomstring / Flowering / Blüte	Høst / Harvest / Ernte
1	Blomme / Plum / Pflaume	Grøn Reine Claude	April	September
	Blomme / Plum / Pflaume	Orange Reine Claude	April	September
	Blomme / Plum / Pflaume	Hanita	April	September
	Blomme / Plum / Pflaume	Jubilæum	April	September
	Kvæde / Quince / Quitte	Konstantinobel	Maj	Oktober
	Kvædepære / Quincepear / Quittebirne	Kvæde/pære hybrid	Maj	Oktober
	Blomme / Plum / Pflaume	Rosinblomme	April	September
	Pære / Pear / Birne	Herrepære	Maj	September
	Pære / Pear / Birne	Gråpære	Maj	September
	Pære / Pear / Birne	Pierre Corneille	Maj	September
2	Pære / Pear / Birne	Grev Moltke	Maj	September
	Pære / Pear / Birne	Carola	Maj	September
	Abrikos / Abricot / Aprikose	Hargrand	April	Juli/Aug
	Abrikos / Abricot / Aprikose	Tomcot	April	Juli/Aug
	Fersken / Peach / Pfirsich	Avalon	April	Juli/Aug
	Fersken / Peach / Pfirsich	Riga	April	Juli/Aug
	Sort Morbær / Mulberry / Maulbeeren	Pieter	Maj	Juli
	Figen / Fig / Feige			September
	Bærmissel / Juneberry / Hafidorn	Amelanchier lamarkii	April	September
	Æble / Apple / Apfel	Rød Aronia	Maj	September
3	Æble / Apple / Apfel	Rød Boskoop	Maj	Okt - April
	Surkirsebær / Sour cherries / Sauerkirschen	Kelleris 16	Maj	August
	Sødkirsebær / Sweet cherries / Südkirschen	Schneiders späte Inorpel	April	August
	Sødkirsebær / Sweet cherries / Südkirschen	Hedelfinger	April	August
	Æble / Apple / Apfel	Redlove Calypso	Maj	September
	Æble / Apple / Apfel	Redlove Era	Maj	September
	Bukketorn / Wolfberry / Bocksdom	Gøjbær	Hele sommer	September
	Aronia / Aronia / Aronia	Aronia Melanocarpa	Maj	September

Placering	Art / Species / Spezies	Sort	Blomstring / Flowering / Blüte	Høst / Harvest / Ernte
4	Pære / Pear / Birne	Pepi	Maj	September
	Pære / Pear / Birne	Carola	Maj	September
	Pære / Pear / Birne	Gråpære	Maj	September
	Pære / Pear / Birne	Moltke	Maj	September
5	Pære / Pear / Birne	Clara Frijs	Maj	September
	Æble / Apple / Apfel	Astrid	Maj	August
6	Æble / Apple / Apfel	Discovery	Maj	August
	Spiselig Tjorn / Thorn / Essige Hagedorn	Crataegus Mexicana "Bellana"	Maj	Oktober
	Spiselig Tjorn / Thorn / Essige Hagedorn	Crataegus Arnoldiana "Zbigniew"	Maj	September
	Hjertenød / Heart nut / Herznuss	CW3		Oktober
	Hjertenød / Heart nut / Herznuss	Kalmar		Oktober
	Valnød / Walnut / Walnuss	Grøndal		Oktober
	Valnød / Walnut / Walnuss	Rita		Oktober
	Valnød / Walnut / Walnuss	Milota10		Oktober
	Valnød / Walnut / Walnuss	Rote Linzer		Oktober
	Kastanje / Chestnut / Kastanie	Precose de Vand	Juli	Oktober
7	Kastanje / Chestnut / Kastanie	Marigoule	Juli	Oktober
	Hasselnød / Hazelnut / Haselnuss	Lamberts Filbert	Jan - Apr	Oktober
	Hasselnød / Hazelnut / Haselnuss	Cosford	Jan - Apr	Oktober
	Hasselnød / Hazelnut / Haselnuss	Butler	Jan - Apr	Oktober

Spiselige vilde bær og frugter i Sønderballe området:
Fuglekirsebær, Slåen, Alm. Hvidtjorn, Brombær, Korbær, Hindbær, Hunde-Rose, Hybenrose, Alm. Ron, Stikkelsbær, Æble, Skovabild, Alm. Hyld, Hassel.

Frugttræerne:

Træerne er blevet plantet i 2015 og 2016 og derfor varer det nogle år endnu, før vi kan forvente at høste frugter.

Vi har købt solide træer - fortrinsvis fra en økologisk frugtavl på Fyn.

Træerne er plantet af lokale med tilladelse fra lodsejere og kommunen.

Færdselsregler

Hele området i Sønderballe er privat ejet. Det gælder både skove, arealer langs kysten og markerne, der dyrkes.

Vi glæder os over jeres besøg og ønsker jer gode oplevelser i vores landskab - gå kun på den afmærkede rute og efterlad kun fodspor.

Obstbäume:

Die Bäume wurden 2015 und 2016 gepflanzt und es dauert daher noch einige Jahre bis wir Früchte ernten können.

Wir haben standfeste Bäume gekauft - vorzugsweise von einem Bio-Obstzüchter auf Fünen. Die Bäume wurden von Ansässigen Bürgern mit Genehmigung der Grundbesitzer und der Gemeinde gepflanzt.

Verkehrsregeln

Das ganze Gebiet von Süderballig ist in Privatbesitz. Dies gilt für Wälder, Gebiete entlang der Küste und den bewirtschafteten Felder. Wir freuen uns auf Euren Besuch und wünschen Euch gute Erlebnisse in unserer Landschaft - geht nur auf der markierten Route und hinterlasst nur Eure Fußspuren.

